

משנה ג'

משנה זו מוסיפה לעסק בדין נזקים שארעו כתוצאה מהקנסת חפצים לחצר פרטית.

בבא קמא פרק ה' ג' =

ביאור

1 הכניס שורו לחצר בעל הבית שלא ברשות, ונגחו שורו של בעל הבית, או שנשכו כלבו של בעל הבית, או שפטור פטור, נגח הוא שורו של בעל הבית, חיב. נפל לבורו והבאיש מימיו, חיב. היה אביו או בנו לתוכו, משלם את הכפר.

1 הכניס שורו לחצר פרטית שלא ברשות ונגחו שורו של בעל הבית או נשכו כלבו של בעל הבית - פטור בעל הבית; כי בעל הבית אינו אחראי לשמר שממונו לא יזיק חפצים שהקנסו לרשותו שלא ברשות. אם נגח השור שהקנס שלא ברשות את שורו של בעל הבית - חיב המזיק. נפל השור הנכנס, לבור אגירת מים

והבאיש את מימיו - חיב בעל השור. אם היה אדם בבור, כגון אביו או בנו של בעל החצר, ונפל עליהם השור והרגם - חיב בעליו בתשלומי כפר בדין שור שהרג אדם.

אין מתחייב בכפר אלא שור מועד, ואם כן משנתנו עוסקת בשור המועד לכה, כגון שכבר שלש פעמים ראה ירק בבור והפיל עצמו לבור כדי לאכלו והרג אדם שהיה בבור. באפן זה השור אינו חיב מיתה לפי שהרג שלא בכונה ורק משלם כפר.

ט"ז בתשרי

יום ו'

א' דחווה"מ סוכות

(בבא בתרא קטו)

היום נלמד:

משנה

בבא קמא פרק ה' משנה ג'

גמרא

שבת דף ל"ב

תובנה מרגשת

איך שואלים שאלות באמונה

לך ולמשפחה

מסכת בבא בתרא דף קט"ו

זוהר

אמור קד.

הלכה

הלכות הישיבה בסוכה

הלכה ל"א-ל"ב

בבא קמא פרק ה' ג'

ביאור

**2 ואם הכניס ברשות,
בעל החצר חייב. 3 רבי
אומר, בכלן אינו חייב,
עד שיקבל עליו לשמר:**

2 אם הכניס את שורו ברשות - בעל החצר חייב על נזקים שארעו לשור הנכנס, לפי שבדסקמתו להכנסת השור הוא כמקבל על עצמו לשמר שלא יזק השור.

במשנה הקודמת נשנתה הלכה דומה לגבי קדרות ופרות,

שהסכמה לאחסנם ברשותו מהנה גם קבלת אחריות לשמירתם. במקרה זה יש חידוש יותר מן המקרים שנשנו במשנה הקודמת, שכן קדרות הן שבירות ופרות הם מועדים להתקלקל ואפשר יותר להניח שהסכמה להכניסם לרשותו מהנה קבלת שמירה, כי הם זקוקים לשמירה, וכאן משמיענו התנא שהוא מקבל על עצמו שמירה גם בשור שאינו צריך כל כך שמירה שלא יזק.

3 רבי חולק ואומר: בכלם - קדרות, פרות ושור - אין בעל הבית מתחייב בנזיקתם אלא אם קבל על עצמו בפרוש אחריות שמירה עליהם, אף עצם ההסכמה לאחסנם אינה מהנה קבלת שמירה.

עם זאת, גם רבי מסכים שאם החפצים שהכנסו ברשות הזיקו - פטור המזיק, מפני שהכניסם ברשות^א.

מקורות והערות

א. רע"ב. אולם עיין בתוספות רעק"א, אות מ"ט, ד"ה רבי.

איך להתמודד עם שאלות וספקות?

שבת דף ל/ב

ביאור

חכמים חִשְׁבוּ לַגְנוֹ אֶת סֵפֶר קהלת בגלל הסתירות והקושיות שבתוכו, שעלולות לגרם למבוכה; אולם לבסוף החליטו להשאירו, משום שבקריאה נכונה יתברר שהוא מבסס על דרך התורה ואינו חורג ממנה.

בשבת חג הסוכות, נוהגים רבים לקרא את מגלת קהלת. לפי המסורת, שלמה המלך כתב את המגלה לעת זקנתו, והוא מתאר בה את חפושו אחר משמעות החיים ותכלית קיומו של האדם עלי אדמות. השאלות שעולות

בספר קהלת מעסיקות את מחשבתם של בני אדם מאז ראשית ההיסטוריה: מזה הטעם בחיים, אם בסוף ממילא בלם מתיים? איזו משמעות יש לעולם שבו הכל חולף ועובר, ושום דבר לא נשאר לנצח? ומדוע נדמה לפעמים שהעולם נוהג על פי המקרה, ויש צדיק ורע לו ורשע וטוב לו, והצדק אינו נראה לעין?

יש אנשים שמרגישים לא בנוח עם השאלות האלה. מבחינתם, אלו שאלות מסכנות שעלולות להוביל לספקות ולכפירה, חלילה. באשר מישהו מעלה שאלות כאלה, הם ממהרים להשתיק אותו: "אסור לשאלו! צריך להאמין בפשטות ובתמימות, ולא לשאל שאלות על הנהגת הבורא". ובאמת, מי שמסגל להאמין בתמימות ופשטות, אשריו וטוב לו. אבל מה יעשה מי שהשאלות הללו, או שאלות דומות בענייני אמונה, באמת מטרידות אותו ולא נותנות לו מנוחה? אדם כזה, אם לא יקבל מענה, עלול באמת להגיע לידי כפירה. הוא עשוי לחשב שליהדות אין תשובות לשאלות הללו, והיא רק בורחת מהתמודדות אתן, וכתוצאה מכך לעזוב אותה ולחפש תשובות במקומות אחרים.

אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת, משמיה דרב: בקשו חכמים לגנו ספר קהלת, מפני שדבריו סותרין זה את זה. ומפני מה לא גנזוהו, מפני שתחלתו דברי תורה וסופו דברי תורה.

ביאור

לכן חשובה כל כף העבדה שחכמים החליטו שלא לגנוז את ספר קהלת, אלא לכלל אותו בתנ"ך - כדי להראות שהיהדות מכירה היטב את כל הקשיות והספקות הללו, וכבר נתנה להם מענה. שלמה המלך בעצמו, החכם באדם, שאל את אותן שאלות והשיב עליהן. באשר רואים זאת, מבינים שאין כל "חדוש" בשאלות הללו, והן כבר היו ידועות מאז ומעולם, וממילא אין מה לפחד מהן - אלא רק להעמיק ולהבין את התשובות.

וכך כתב המאירי¹: "אמנם שלמה היה מאנשי הדת ונדע בהקמות, וייראו מהכשל בני אדם בדבריו, שהסבה בבקשם לגניזתו לא היתה להיות חכמי ישראל חושבין עליו שיאמין דבר סותר פנת אמונה או יסוד דת, חלילה, שאלו בן היו ממהרים לגנוזו או לשורפו באש, אבל חששו להכשל בו בני אדם בלתי מטיבין בעיון. והסבה שנמנעו לגנוזו, דעתם זה עם ראותם שהדבר שעליו חששו להכשל בו בני אדם כבר באר בדבריו בהפך הדעת שהוא בעצמו, והתנצל במה שיבא בענין שהוא בעצמו הפך דבריו באמצע הספר... וחתם ספרו בהזהיר על יראת אלקים ושמירת מצותיו".

בימינו יותר מבעבר רבה המבוכה והתרבו הספקות והשאלות, בשל החשיפה לעולמות ומקורות מסוגים שונים. אסור לנו להתעלם מהן, ועלינו להיות ערוכים לתת מענה לנבוכים - בין אם מדבר באנשים אחרים או בנו עצמנו. לא צריך לפחד משאלות, כי מי שהאמת אתו, סופו לנצח ולהורות את הדרך הנכונה.

איך שואלים שאלות באמונה

תובנה
מרגשת
סרטון יומי שיאיר לכם את היום

מסכת נבא בתרא ■ דף קט"ו

טעותה של כת ה"צדוקים"

בתקופת בית המקדש השני הייתה בעם ישראל כת שנקראה "צדוקים". הצדוקים לא האמינו בפירושי התורה שנמסרו בידי חז"ל דור אחר דור מפני משה רבנו, ששמעם בהר סיני, ולפעמים הם שיבשו את משמעות הפסוקים ועיתו את ההלכה. בדף זה מסופר שהצדוקים טענו שיש מקרים שבהם בנות הנפטר נוטלות חלק בירושה אפילו שלנפטר היו בנים, עד שרבי יוחנן בן זכאי התוכח עמם והוכיח לעין כל שטענותיהם הן טעות. אותו היום היה כ"ד בטבת, ובעבר קבעוהו כיום טוב.

ערוץ היוטיוב של 'תלמוד ישראלי'

אורחים חשובים

אמור קד.

תרגום

וצריך לשמח את העניים. מה הטעם? משום שהחלק של אותם אורחים (האשפזין) שזמן, הוא לעניים.

ובעי למחרי למספני. מאי טעמא. בגין דחולקא דאינון אושפזין דזמין דמספני הוא.

האשפזין הקדושים: אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד, באים בזכות האורחים העניים שהאדם מזמן לסבתו, ואם באים האשפזין ורואים שאין עניים בסבתו של זה - מיד מסתלקים והולכים. וכך נאמר בזהר הקדוש בהרחבה ומתרגם: "השני - לבני העולם, שמי שיש לו חלק בעם ובארץ הקדושה, יושב בצל האמונה, לקבל את האורחים, לשמח בעולם הזה ובעולם הבא, וצריך לשמח את העניים. מה הטעם? משום שהחלק של אותם אורחים (האשפזין) שזמן, הוא לעניים. ואותו שיושב בצל הזה של האמונה, ומזמין את האורחים העליונים הללו, אורחי האמונה, ולא נותן להם (לעניים) חלקם, כלם (האשפזין) קמים ממנו ואומרים (משלי כג) 'אל תלחם את לחם רע עין וגו'. נמצא שאותו שלחן שתקן - שלו (של האדם שלא מארח עניים) הוא, ולא של הקדוש ברוך הוא. עליו כתוב (מלאכי ב) 'זוריתי פרש על פניכם וגו', פרש חגיכם, ולא חגי. אוי לו לאותו אדם, בשעה שאורחי האמונה הללו קמים משלחנו. ואמר רבי אבא: אברהם, כל ימיו היה עומד בפרשת דרכים לזמן אורחים ולסדר להם שלחנות, עכשו שמזמינים אותו ואת כל הצדיקים ואת דוד המלך ואין נותנים להם את חלקם, אברהם עומד מהשלחן וקורא (במדבר טז) 'סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה', וכלם עולים אחריו. ולא יאמר אדם, אכל ואשבע ואשתה בראשונה, ומה שישאר אתן לעניים. אלא, ראשית הכל הוא של האורחים. ואם שמח את האורחים והשקה אותם, הקדוש ברוך הוא שמח עמו". מפאן נראה את החשיבות הגדולה של המצוה לראג לזולת, ולא יהיה אדם שמח בסבתו וחלילה ישאיר את העניים מחוץ לשמחה, אלא תמיד יחשב על שמחת האחר, וידע, שאם האחר לא שמח - גם שמחתו אינה שלמה.

לא. היושב בסֶפֶה וְשֶׁלַחֲנוּ בַתּוֹךְ הַבַּיִת

הַיּוֹשֵׁב וְאוֹכֵל בְּסֶפֶה בְּאֶפֶן שְׂרָאשׁוּ וְרָבוּ בְּסֶפֶה וְשֶׁלַחֲנוּ בַתּוֹךְ הַבַּיִת, אִם אִם יוֹשֵׁב בְּסֶפֶה גְדוֹלָה, הָרִי הוּא כְּמִי שֶׁלֹּא אָכַל בְּסֶפֶה. שֶׁגִּזְרוּ חֲכָמִים בְּזָה, שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ אַחַר שֶׁלַחֲנוּ הַנִּמְצָא חוּץ לְסֶפֶה⁸¹. הַדִּבְרֵי מִצְוֵי בְּסֶפֶה הָעֲשׂוּיָה בְּמִרְפֶּסֶת הַבַּיִת, וּמַעֲמִידִים אֶת הַשֶּׁלַחֲנוּ בַתּוֹךְ הַבַּיִת בְּפֶתַח הַסֶּפֶה, וְאָדָם יוֹשֵׁב בְּסֶפֶה וְסוֹעֵד עַל גְּבֵי הַשֶּׁלַחֲנוּ⁸².

כְּתָבוּ הַפּוֹסְקִים: נִרְאָה שֶׁגִּזְרָה זוֹ הִיא בְּאֶפֶן שֶׁיּוֹשֵׁב בְּפֶתַח הַסֶּפֶה וְלוֹקַח מִן הַמֵּאֲכָל שֶׁעָרַף לְפָנָיו עַל הַשֶּׁלַחֲנוּ הָעוֹמֵד מִחוּץ לְסֶפֶה, שֶׁבְּזָה גִזְרוּ חֲכָמִים שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ אַחַר שֶׁלַחֲנוּ, אֲבָל אִם אוֹכֵל בְּסֶפֶה כְּשִׁפְתּוֹ בִּידּוֹ, וְאִינוּ לוֹקַח כָּלֵל שׁוֹם מֵאֲכָל מִן הַשֶּׁלַחֲנוּ שֶׁבְּחוּץ, לֹא גִזְרוּ חֲכָמִים בְּזָה שֶׁמָּא יִמְשֹׁךְ אַחַר שֶׁלַחֲנוּ⁸³.

לב. בַּיִת פֶּתַח בְּלֵיל יוֹם טוֹב רֵאשׁוֹן

בְּלֵיל יוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל סְכוּת וּבְחוּ"ל אִם בְּלֵיל יוֹם טוֹב שְׁנִי, חוֹבָה לְאָכַל פֶּתַח בְּסֶפֶה⁸⁴, כְּפִי שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל.

אִם אָכַל אֶת הַבַּיִת פֶּתַח שְׂרָאשׁוּ וְרָבוּ בְּסֶפֶה וְשֶׁלַחֲנוּ בַתּוֹךְ הַבַּיִת, לֹא יֵצֵא יָדֵי חוֹבַת אֲכִילָה בְּסֶפֶה, וְצָרִיךְ לְחַזֵּר וּלְאָכַל שְׁנִית פֶּתַח בְּשַׁעוֹר בַּיִת בְּסֶפֶה, כְּשֶׁשֶׁלַחֲנוּ בַתּוֹךְ הַסֶּפֶה⁸⁵.

מקורות והערות

81. בפרי מגדים נועיין שם עוד כמה שכתב בביאור דברי הרמב"ן.

84. ס' תרל"ט סעי' ג'. וחובה זו היא מצות עשה הנלמדת בגזירה שוה ט"ו ט"ו מחג המצות.

85. ס' תרל"ד סעי' ד' בבה"ל ד"ה כאילו ובכך החיים אות י"ד, שלדעת התוספות מן התורה לא יצא, כיון שרבנן גזרו על זה ואמרו שהרי זה כאילו לא קיים מצות סוכה. ולדעת הר"ן והריטב"א מדרבנן לא יצא ידי חובתו. ולדינא לכל הדעות צריך לחזור ולאכול כששולחנו בתוך הסוכה.

ולענין ברכת שהחיינו עיין בבה"ל שם ובכך החיים שם אות י"ד שלדעת הפרי מגדים יחזור ויברך שוב באכילה השניה, והבכורי יעקב חולק עליו.

81. ס' תרל"ד סעי' ד'. ועיין במ"ב ס"ק ו' שכתב בשם המגן אברהם, שאם שולחנו בתוך הבית, אזי אף אם כולו יושב בתוך הסוכה, והסוכה גדולה, אסור. ובשעה"צ ס"ק ז' הביא שהאליה רבה כתב שצריך עיין בזה.

82. וכן מצוי הדבר, כאשר הסוכה היא המשך של אחד החדרים שבבית, שחלק החדר מקורה בתקרה וחלקו בגגון שנפתח לעשיית סוכה [והגזירה היא גם בסוכה גדולה, כמבואר].

83. שם בשעה"צ ס"ק ז'. ועיין שם שציין לדברי הירושלמי פרק ב' הלכה ח', ובדברי הקרבן העדה בירושלמי שם משמע שלא כדברי השעה"צ. אמנם הפני משה על הירושלמי שם באר באופן אחר וכן